

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Poslijediplomski doktorski studij	
Naziv predmeta	<i>Ius commune</i> – Temelji privatnopravnih znanosti
Nositelji predmeta	Prof. dr. sc. Magdalena Apostolova Maršavelski Prof. dr. sc. Marko Petrak
Predavači	Prof. dr. sc. Magdalena Apostolova Maršavelski Prof. dr. sc. Marko Petrak
Status predmeta	Predmet općeg studija
Broj nastavnih sati	15
Broj ECTS bodova	4
Okvirni sadržaj predmeta	<p><u>Temelji europskih privatnopravnih znanosti</u>: <i>Corpus iuris civilis</i> kao osnova europske privatnopravne tradicije i pravne znanosti. Pravne škole (glosatori, postglosatori) i recepcija rimskog prava. <i>Ius commune</i>: recipirano rimsko pravo kao europsko opće pravo; daljnji razvoj europske pravne znanosti na temeljima općeg prava: francuska škola "elegantne jurisprudencije; prirodnopravna škola; njemačka historijskoppravna škola.</p> <p><u><i>Ius commune</i> i kodifikacije privatnog prava</u>: Građanski zakonici kao kodifikacije općeg prava (<i>ius commune</i>) u XIX st.: francuski CC; austrijski ABGB; pandektistika i moderne europske privatnopravne znanosti; utjecaj pandektistike na europske građanske zakonike i privatnopravne znanosti u XX st.: njemački BGB; talijanski CC; nizozemski NBW; <i>ius commune</i> i hrvatski privatnopravni sustav.</p> <p><u><i>Ius commune</i> i Common Law</u> – kontinentalno <i>ius commune</i> i englesko privatno pravo; <i>mixed legal systems</i> – mješoviti pravni sustavi; <i>ius commune</i> kao izvor suvremenog pozitivnog prava u engleskom pravnom sustavu i europskim mješovitim pravnim sustavima (Škotska, Malta, Channel Islands i dr.).</p> <p><u><i>Ius commune</i> i europsko privatno pravo</u>: <i>ius commune</i> kao temelj suvremene obnove jedinstvene europske privatnopravne kulture; uloga <i>ius commune</i> u stvaranju europskog pravnog sustava; načela <i>ius commune</i> u odlukama sudbenih tijela EU.</p>
Opća i specifična znanja i vještine	Svrha općeg predmeta poslijediplomskog dokorskog studija <i>Ius commune</i> – Temelji privatnopravnih znanosti jest pružiti studentima uvod u znanstveni studij privatnog prava, posebice u njegove pravno-povijesne, pravno-kulturne i komparativnopravne aspekte. Putem analize tradicijskih europskih integracijskih paradigmi privatnopravnog karaktera, počev od antičkog <i>ius gentium</i> , preko srednjovjekovnog <i>ius commune</i> i novovjekovnih europskih građanskih kodifikacija, pa sve do nastajućeg privatnopravnog poretka EU, navedeni predmet ima za svrhu prenijeti studentima povijesna, pravno-kulturna i komparativna znanja nužna za znanstveno i kritičko vrednovanje struktura i funkcija europskih privatnopravnih sustava te uzroka i posljedica njihovih međusobnih sličnosti i razlika, unifikacija i diverzifikacija. Pored toga, na osnovu analize odabranih temeljnih načela <i>ius commune</i> - koja predstavljaju

	<p>„zajednički nazivnik“ suvremenih europskih privatnopravnih sustava - studente bi se uvelo u znanstvene metode kritičkog preispitivanja kako rješenja sadržanih u pozitivnim privatnopravnim sustavima, tako i mogućnosti stvaranja jedinstvenog europskog privatnopravnog poretka.</p> <p>Navedeni opći predmet posebice bi trebalo preporučiti studentima privatnopravnih smjerova doktorskog studija (građanskopravne i obiteljskoppravna znanost; pravo društava i trgovačko pravo) kao i studentima ostalih smjerova koji namjeravaju pisati disertaciju iz privatnopravne problematike (npr. međunarodno privatno pravo; europsko privatno pravo i dr.)</p>
Oblici provođenja nastave i način provjere znanja	<ul style="list-style-type: none"> - Predavanja, konzultacije - Kolokviji, Ispiti
Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita	<ul style="list-style-type: none"> - Stein P., Rimsko pravo i Europa. Povijest jedne pravne kulture, Zagreb, 2007. - Zimmermann R., <i>Ius Commune</i> and the Principles of European Contract Law: Contemporary Renewal of an Old Idea", in: MacQueen/Zimmermann (eds.), European Contract Law: Scots and South African Perspectives, Edinburgh 2006, str. 1 sqq. - Smits J., The Making of European Private Law. Toward a <i>Ius Commune Europaeum</i> as a Mixed Legal System, Antwerpen/Oxford/New York 2002. (odabrana poglavlja). - Knütel, R., <i>Ius commune</i> und römisches Recht vor Gerichten der Europäischen Union, Juristische Schulung, 1996, str. 768 sqq
Popis literature koja se preporučuje kao dopunska	<ul style="list-style-type: none"> - Zimmermann, R., Roman Law, Contemporary Law, European Law. The Civilian Tradition Today, Oxford, 2001. - Labruna, L., <i>Ius europaeum commune</i>. Matrici romanistiche del diritto attuale, Napoli, 1999. - Coing H., Europäisches Privatrecht. Band I, Älteres Gemeines Recht (1500 bis 1800), München, 1985; Band II, 19. Jahrhundert. Überblick über die Entwicklung des Privatrechts in den ehemals gemeinrechtlichen Ländern, München, 1989. - Buckland W.W., McNair, A., Roman Law and Common Law: A Comparison in Outline, Cambridge, 1974.
Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta	<p>U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking).</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavniku osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stiču predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.</p>

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Poslijediplomski doktorski studij	
Naziv predmeta	Metodologija prava
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić
Predavači	Prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić
Status predmeta	Predmet općeg studija
Broj nastavnih sati	15
Broj ECTS bodova	4
Okvirni sadržaj predmeta	<p><i>Uvod – Ćudoređe i deontologija znanstvenoga rada; Kultura prava - ethos pravnik.</i></p> <p><i>Znanost o pravu. Epeistemološko-gnoseološke osnove znanosti o pravu.</i></p> <p><i>Metodologija općenito.</i></p> <p><i>Metoda (teorija i tehnika). Relacija prdmet-metoda-predmet.</i></p> <p><i>Metodologija prava. Sadržaj metodologije prava.</i></p> <p><i>Opseg metodologije prava. Glavne metode u pravu – Aksiološka metoda (postavke, postupci, područja primjene). Sociološka metoda (postavke, postupci, područja primjene). Dogmatska metoda (postavke, postupci, područja primjene);</i></p> <p><i>Sporedne metode u pravu – Povijesna metoda. Logička metoda – logika u pravu. Lingvistička metoda – jezik u pravu. Usporedna metoda.</i></p> <p><i>Doseg metodologije prava. Područja primjene-područja iskustva o pravu – tvorba prava, ostvarenje prava, znanost o pravu, pravna naobrazba.</i></p> <p><i>Mjerila i tehnike tvorbe znanstvenoga rada.</i></p> <p><i>Vrijednosni sadržaji u pravu u nas i u pravu evropskih udruga - Opći i posebni sustavi vrijednosti, Ćovjekova ovlaštenja i slobode, načela bioetike, načela u pravu, povijesna iskustva prava, iskustva uspostavljenog prava, prakse prava.</i></p> <p><i>Oblici prava u nas i u pravu evropskih udruga - Pravna pravila, pravni propisnici, sustavi prava, obvezatnost, objašnjenja, primjena prava.</i></p> <p><i>Odlučivanje - postupci tvorbe prava u nas i u pravu evropskih udruga - Unifikacije, kodifikacije i recepcije prava, osobitosti multilingvizma.</i></p> <p><i>Kibernetika, informatika i tzv ekspertni sustavi prava.</i></p>
Opća i specifična znanja i vještine	<p>Opće je mjesto da vjerodostojnost neke znanosti, ovdje znanosti o pravu, Ćine njen predmet <i>i metode (metodologija)</i>. Metodologija prava, kao tzv. meta razina spoznaja (o pravu) u znanosti o pravu je osnovna preudicijelna disciplina. Ona je organon znanosti o pravu. Neupitna je zamjetna nedostatnost u spoznajama, znanjima i korištenju, na svim razinama iskustva o pravu: u tvorbi, u ostvarenju, u znanosti, u pravnoj izobrazbi o metodologiji prava. Otuda je prijeko potreba uspostavljanja, razvijanja, promicanja, teorijski i iskustveno, općih spoznaja, znanja i vještina</p>

	<p>metodologije inače i metodologija prava. Potom jednako i posebnih spoznaja, znanja i vještina unutar, granično i izvan znanosti o pravu. No nadasve, prijeka je trajna je potreba uspostavljanja, razvijanja, promicanja, teorijski i iskustveno, općih i posebnih spoznaja, znanja o neporecivim načelima ćudoređa i deontologije znanosti i znanstvenika – ethos znanstvenika/pravnika.</p>
Oblici provođenja nastave i način provjere znanja	<p>Dijaloška predavanja, mentorski seminari, vježbe. Ispit – pismeni i usmeni.</p>
Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita	<p>Miličić, V., Metodologija prava - Nomotehnika, Zagreb 1998. Miličić, V., Opća teorija prava i države, Zagreb 2003. Miličić, V., Ćudoređe i deontologija znanstvenoga rada, Zagreb, (u pripremi) Miličić, V., Vrijednosni sustav prava Republike Hrvatske, Zagreb, (u pripremi) Miličić, V., Osobitosti tvorbe i promjene ustava, VP, br. 1(29)/2002., Miličić, V., Gaps in Law, u knjizi Croatian Judiciary: Lessons and Perspectives, Croatian Helsinki Committee for Human Rights, Netherlands Helsinki Committee, 2002. Miličić, V., Osobitosti tvorbe podzakonskih propisnika, HPR, br. 8/2003. Miličić, V., Osobitosti tvorbe pravnih pravila, propisnika prema stupnju u odlučivanju, prirodi pravnih pravila, stupnju uopćavanja, kao i osobitosti navođenjem, pozivanjem, skraćenicama, ZRPFS, br. 3-4/2004. Miličić, V., Osobitosti tvorbe pravnih pravila, propisnika prilikom tzv. izmjena i dopuna, obvezujućih objašnjenja, pročišćenoga teksta, ispravaka pravnih pravila, HPR, br. 12/2005. Miličić, V., Vjerodostojnost (legitimitet) znanosti u načelima ćudoređa i deontologije znanstvenika?, u knj. Znanost i društvene promjene, ur. Cifrić, I., HSD, FF, Zagreb, 2000. Miličić, V., Opća pravna načela (pravo i moral) – Prijepori korupcije, HPR, god. VI., br. 9/2006.</p>
Popis literature koja se preporučuje kao dopunska	<p>Gutteridge, H. C., Comparative Law, Cambridge 1949. Iglićar, A., Sociologija prava, Ljubljana, 2004., Kelsen, H., O granicama između pravničke i sociološke metode, Beograd, 1927. Losano, M. G., Pravna kibernetika, Split. 1990. Pavčnik, M. Teorija prava, Ljubljana, 2007. Pavčnik, M., Cerar, M., Novak, A., Uvod u pravoznanstvo, Ljubljana, 2006. Viandier, A., Recherche de legistique comparee, Berlin, New York, London, Paris, Tokyo, 1988. Visković, N., Jezik prava, Zagreb, 1989. Visković, N., Pojam prava, Split, 1981. David, R., i Grasmann, G., Uvod v velike sodobne pravne sisteme, Ljubljana I. 1998., II. 1999. Craig, P., de Burca, G., EU LAW, Text, Cases, and Materials, Oxford, 2002. Hartley, T. C., Temelji prava Evropske zajednice, Rijeka, 2004. Herdegen, M., Evropsko pravo, Rijeka, 2002.</p>

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta	<p>U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking).</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavniku osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stiču predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.</p>
--	---

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Poslijediplomski doktorski studij	
Naziv predmeta	Metodologija javnog prava
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Ivan Padjen
Predavači	Prof. dr. sc. Ivan Padjen
Status predmeta	Predmet općeg studija.
Broj nastavnih sati	15
Broj ECTS bodova	4
Okvirni sadržaj predmeta	<p>Svrha je predmeta da pripremi poslijediplomske doktorske studente javnog prava, ali i drugih pravnih područja da, polazeći od znanja i vještina stečenih u prijedoktorskom studiju prava, samostalno postavljaju i rješavaju složene pravne probleme, koji su tipični za ustaljene discipline javnog prava, tj. međunarodnog, ustavnog i upravnog, a pojavljuju se i u drugim pravnim područjima i granama, nar. javnom pravu europskih integracija.</p> <p>U tu svrhu predmet uvodi studente u analizu glavnih metodičkih problema prava i pravne znanosti u cjelini te, naročito, javnog prava i javnopravnih disciplina, naime, prepoznavanje i razvrstavanje tih problema, razumijevanje naravi pravnog rasuđivanja, nar. u pravnoj znanosti, poimanja odnosa pravne znanosti, filozofije i drugih društvenih znanosti (nar. sociologije i politologije), nar. s obzirom na neka usmjerenja današnjih teorija (politička analiza, kritička teorija) i oblikovanje političkih (de lege ferenda) istraživanja prava.</p> <p>Karakteristično su javnopravni problemi koji nose ovaj nastavni predmet slijedeći: identifikacija države (može li se država pojmiti osim kao ustanovljena pravom?), nastanak države u međunarodnoj zajednici (nastaje li doista, kako to tvrdi još uvijek vladajuća doktrina, bez prava, poput rođenja djeteta?), sukobi ljudskih prava (postoje li racionalni načini za rješavanje njihovih sukoba?), tumačenje ustava (postoji li pravni temelj za ustavne praznine?) upravna diskrecija (nije li izigravanje pravičnosti?). Svi ti problemi možda su svedivi na slijedeći: Koliko diskrecije trpi pravni sistem a da još bude pravni a ne vladavina bez prava? Pretpostavka je da su ti problemi važni svakome pravnom znanstveniku pa i svakome pravnom stručnjaku, zbog toga što bilo koji privatnopravni institut pretpostavlja javno pravo, dočim obratno možda i nije slučaj.</p>
Opća i specifična znanja i vještine	<p>(A) Razumijevanje metodologijskih problema</p> <p>0. Prethodna je zadaća predmeta da studente podsjeti kako raspoznati i razvrstati metodičke probleme prava, naročito javnog. Odbarani primjeri pokazuju metodičke probleme <i>unutar</i> prava, tj. unutar jednoga pravnog sistema; <i>između</i> prava, tj. između dva ili više pravnih sistema, nar. hrvatskoga pravnog sistema, na jednoj strani, te njegovih prethodnika, drugih nacionalnih pravnih sistema i međunarodnog prava, na drugoj; te <i>izvan</i> prava, tj. u društvenim odnosima koji, stvarno ili navodno, nisu podložni pravu (npr. nastanak države, ekonomsko vlasništvo, pravnost samoga pravnog poretka). Pretpostavljajući da pravo, takvo kako ga prakticiraju suvremeni pravници, uspostavlja prvenstveno ispravljajuću</p>

pravednost (za razliku od politike i ekonomije, koje uspostavljaju diobenu, odnosno razmjensku pravednost), sustavni pregled problema usredotočen je na metode u sudskoj primjeni prava, tj. na izbor i tumačenje općih pravnih mjerila (uključujući odredbe pravnih mjerila, akata, postupaka, izvora i sistema) te sudsko dokazivanje činjenica.; pritom se pokazuju glavne razlike rasuđivanja kontinentalnoevropskih civilističkih i angloameričkih common law poredaka. Stalno vodi računa o činjenici da je ispravljajuća pravednost u javnom pravu ispravlja diobenu, a ne razmjensku pravednost, s posve neočekivanim posljedicama. U tom svjetlu analizira se nalaz da valjana primjena općega pravnog mjerila uključuje pravičnost (u najmanju ruku akcesornu), koja pretpostavlja, s jedne strane, ćudoredni uvid u osobitosti pojedinog slućajaja, s druge, prihvat pravnog i politićkog poretka. Taj nalaz otkriva da su ćak privatnom pravu a pogotovo u javnom pravne metode u krajnjoj liniji neodvojivo od metoda etike i politike. Tako nalaz nameće dva sklopa problema za koja pravnik sa znanstvenim ambicijama mora imati nekakvo rješenje.

1. Jesu li pravne metode racionalne (logićne?!) u tom smislu da pravno rasuđivanje polućuje zakljućke koje razborita osoba mora prihvatiti kao valjane (ili ćak istinite?), ili su, veoma razlićito, pravne metode naprosto govornićke vještine podobne da izazovu slaganje slušateljstva? Ako su pravne metode racionalne, da li su primjena metoda (logike?) karakteristićne za geometriju ili su osobitost normativnih disciplina, kakva je etika, ili su svojstvene pravu a mjerodavne ćak za geometriju? Samo se po sebi razumije da ovaj nastavni predmet treba postaviti ta pitanja i prikazati neke od utjecajnih odgovora ali ne moće niti pokućati na njih dati konaćne odgovore.

2. Što to vaći kao znanstvena ili, smjernije, ućena (doktrinalna) spoznaja prava? Koje su njezine glavne vrste / discipline te koji su osobiti zadaci svake od njih? Postoji li znaćajna razlika izmeću ućenih spoznaja prava u kontinentalnoevropskima civilistićkima i angloamerićkima common law sistemima?.

2. Pravna doktrina mora voditi raćuna o pretpostavkama koje odrećuju pravne rasprave, ukljućiv nju samu. Vjerojatno su najvaćnije takve pretpostavke one o odnosu činjenica i normi ili, rećeno viće tehnićki, o odnosu onoga što jest ("bitka") i onoga što treba da bude ("trebanja"). Najtješnje su prepletene s razlikovanjem teorije i prakse. Pojavljuju se u pozitivnom pravu kao pretpostavke razlikovanja ne samo ćinjenićnih i pravnih pitanja nego takoder derivativnog i originarnog stjecanja prava, posjeda kao ćinjenice i kao prava, delikta i norme kao temelja odgovornosti itd. Pojavljuju se u izvanpozitivnom opravdanju prava kao pretpostavke o odnosu volje i razuma te prava i morala, najćešće kao suprotnost jusnaturalizma i pravnog pozitivizma. Pojavljuju se kako u naćinu odrećivanja prava kao suprotnost esencijalizma i konvencionalizma tako i u sadržaju odredaba prava kao suprotnost poimanja prava kao norme, karakteristićnog za hermeneutiku, i poimanja prava kao ćinjenice, karakteristićnog za pozitivizam. Te pretpostavke je nemoguće izbjeći a teško da je bilo koju moguće do kraja raščlaniti nekmoli provjeriti i/ili opravdati. No, ako su ostavljene neraščlanjene izazivaju pojmovne zabune. Neke su same takve zabune koje jest moguće izbjeći. Zbog toga ih svaki pravnik mora do neke mjere analizirati.

2.2. Ako je temeljni ili barem za neke potrebe vaćan zadatak ućene (znanstvene, filozofijske) spoznaje prava taj da se odgovori na pitanje "Što je to pravo?", da li je odgovor na to pitanje, tj. definicija prava, kaće li odgovor na to pitanje nešto o samom predmetu pravo ili je on, naprotiv ćista stipulacija znaćenja rijeći "pravo" koja ne moće biti niti istinit niti

neistinita ? Ako je samo stipulacija, kako utječe na definicije pravnih riječi kao što su "nadležnost", "službenik" ili "porez"? Kako stipulativne definicije nepravni riječi kao što su "društvo", "sloboda" i "odgovornost", utječu na definiciju prava i pravnih riječi?

2.3. Glavni problem izvanpozitivnog opravdanja prava, koji je osoben zadatak filozofije prava, svediv je na pitanje da li pravo može biti smisleno definirano bez upute na iznad-pozitivna pravna načela, tj. na moral (čudorednost). Kako pravni pozitivisti, koji tvrde da može, tako i pravni naturalisti, koji vjeruju da ne može, skloni su previdjeti činjenicu da odgovori na to pitanje ovise uglavnom o značenju koje je dano "moralu". Šest je mogućih značenja tog izraza: M1 = zahtjevi da ljudsko djelovanje bude bezuvjetno ispravno ili dobro; M2 = M1 ograničen na osobno djelovanje; M3 = M1 ograničen na javno djelovanje (M1 i/ili M2 i/ili M3 = apsolutni ili univerzalan moral, moral u smislu propisa ili jakom smislu); M4 = iskustveno postojeći zahtjevi ljudskom djelovanju; M5 = M4 ograničen na osobno djelovanje; M6 = M4 ograničen na javno djelovanje (M4 i/ili M5 i/ili M6 = konvencionalni ili pozitivni moral, moral u smislu opisa ili slabom smislu). Raščlamba pretpostavki suvremenih filozofijskih, političkih, pravnih i socioloških istraživanja morala može pokazati da je osobeni zadatak filozofije prava logički neprimjeren. Osobeno moderna ideja da je pravna znanost teorijska djelatnost zaokupljena samo pravom posljedica je razvoja u slijedeća tri pravca: zamjene praktičkog rasuđivanja modernom teorijom: nastankom danas uobičajene pretpostavke da je moral strogo međuosoban (tj. M2 i/ili M5); uspon modernog scijentizma. Potonji uključuje da moralni zahtjevi mogu biti protumačeni još samo kao konvencionalno važeći (tj. kao M4-M6) te da su filozofijske definicije morala arbitrarne stipulacije. Štoviše, uključuje da je moguće očekivati toliko sociologija morala, od kojih se očekuje da budu stroge znanosti o moralnim činjenicama, koliko ima sociologa koji iz stvaraju. Uzme li se to u obzir, središnje pitanje filozofije prava, tj. "Je li pravo moralno?", toliko je malo obećavajuće koliko i pitanja: "Je li pravo plavo?" ili "Da li je pravo Božja zapovjed?". Tako se čini da su danas smisljena još samo meta-etička istraživanja značenja i upotreba moralnih izraza (npr. "dužnost", "pogreška", "dobro" i sl.).

2.4. Pozitivisti tvrde da sociolog može identificirati društvene norme na isti način na koji prirodni znanstvenik identificira prirodne pojave, naime, postupkom koji se sastoji od promatranja i uzročnog ili kvaziuzročnog objašnjavanja. Mnogim politolozima samorazumljivo je da mogu definirati državu i identificirati konkretno postojeću državu bez obzira na pravo. Zagovornici hermeneutike ublažili su tu tvrdnju pokazujući da identifikacija kako prirodnih tako i društvenih pojava uključuje razumijevanje simboličkih sklopova, koje nije svedivo na uzročno ili kvaziuzročno objašnjenje. Heremeneutička kritika pozitivizma zastala je na pol puta. Ovaj nastavni predmet sugerira da je razumijevanje društvenih pojava naprimjerenije pojmiti kao normativno objašnjavanje, koje je temeljna metoda normativnih, dogmatskih i metateorijskih društvenih disciplina. Nadalje, da sociologija pretpostavlja ne samo metode tradicionalnih društvenih, naročito pravnih disciplina nego također kategorije modernog prava i, štoviše, oslanja se na identifikaciju društvene zbilje što ih daju pravo i pravne discipline. Uzme li se u obzir činjenica da sociologija, politologije i druge tzv. empirijske društvene znanosti ovise o pravnim i učeno pravnim identifikacijama društvenih pojava (svim naporima usprkos, politolozi još nisu uspjeli identificirati dvijestotine i nešto država, koliko ih trenutno postoji u svijetu, bez da uzmu u obzir

	<p>činjenicu da je svaka od njih država po tom što je to po međunarodnom pravu) paradoksalno je da hrvatski pravni učenjaci još uvijek očekuju da nauče temeljne metode pravnog istraživanja od sociologa ili drugih empirijskih društvenih znanstvenika.</p> <p>(B) Razvoj pojmova i postupaka</p> <p>2.5. Radije no da očekuju od sociologa, politologa i drugih empirijskih društvenih znanstvenika da im pruže glavne alate pravnog istraživanja, učeni pravници, naročito stručnjaci za javno pravo, trebaju unaprijediti svoje vlastite pojmove i postupke tako da pravna doktrina može, među ostalim, spremnije integrirati metode i nalaze empirijskih znanosti. U tu svrhu studenti ovog predmeta mogu naći korisnim da sudjeluju u izvedbi slijedeća tri zadatka:</p> <p>2.5.1. Rekonstrukcija uobičajenih temeljnih pravnih pojmova (pravnog subjekta, pravnog objekta, subjektivnog prava, izvora prava, javnog i privatnog prava, pravnog sistema itd.) prvo za to da proniknu u sastav suvremenih pravnih sustava, počev s hrvatskim, zato da mogu razumijeti što podrobno rade kad se služe najvažnijom metodom tumačenja prava, a to je sistematsko tumačenje, i drugo za to da dođu do funkcionalnih kategorija koje mogu služiti za trans-disciplinarna i trans-sistemska pravna istraživanja (no uz upozorenje da su pravne tradicije, npr. kontinentalnoevropska civilistička i angloamerička common law, možda nesumjerljiva).</p> <p>2.5.2. Prihvat <i>policy</i> usmjerenog okvira istraživanja prava, koje je najprimjerenije za istraživanja javnog prava, jer su ona gotovo neizbježna istraživanja <i>de lege ferenda</i>.</p> <p>2.5.3. Razvoj kritičke teorije prava, uključujući mjerila za ocjenjivanje pravnosti pravnih poredaka.</p> <p>(C) Primjena metoda u istraživanju</p> <p>3. Konačni cilj ovoga nastavnog predmeta je da osposobi studente za primjenu glavnih metoda izučavanih u predmetu u njihovom vlastitom istraživanju. Osposobljavanje u metodama u pravu uključuje prepoznavanje kanona tumačenja u sudskoj odluci, nar. u judikaturi ustavnog i upravnog suda. Osposobljavanje u metodama o pravu sastoji se u pokazivanju i, za zainteresirane, sastavljanju, predstavljanju i obrani <i>policy</i> usmjerenog istraživanja problema pogodnog da bude tema doktorske disertacije.</p>
<p>Oblici provođenja nastave i način provjere znanja</p>	<p>Interaktivna nastava (sokratska metoda). Izbor izvora mjerodavnih za rješavanje hipotetičkog slučaja. Izrada nacrta istraživanja u skladu s primjerenom metodologijom. Usmeni ispit iz > 60% obvezatne (\$) i/ili odgovarajućeg dijela izborne (#, &) literature uz slobodnu upotrebu literature (open book exam). U skladu s programom studija student može iz predmeta izraditi seminarski rad.</p>
<p>Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita</p>	<p>0.1. Prepoznavanje i razvrstavanje metodičkih problema prava u sudskoj praksi / Recognition and classification of methodical legal problems in case Law: <76ak></p> <p>0.1.1. unutar hrvatskoga pravnog sistema / within the Croatian legal system:</p> <p>§ (g) Harašić, Žaklina, <i>Argumentacija u odlukama hrvatskih sudova</i> (Split: Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, 2003), jedna od slijedećih cjelina:</p>

3.2.2.a contrario, 34-46; ili 3.2.3. a simili, 46-50 & 3.2.4. a fortiori, 51-56; ili 3.2.5. a coherentiae, 56-59 & 3.2.8. sistem, 71-83; ili 3.2.6. historija, 59-62 & 3.2.7. cilj, 62-71; 3.2.9. autoritet, 83-89 & 3.2.10. priroda stvari, 89-93; ili 3.2.11. opća načela, 93-100. <cca 12ak>

0.1.2. između hrvatskoga pravnog sistema i ranijih pravnih sistema / between the Croatian legal system and previous legal systems:

§ (a) Hrvatske presude o valjanosti darovanja bez valjanog oblika i bez predaje stvari (nar. Gž 11112/01 od 15.I.2002.; Gž 1230/94, Rev 2372/94 od 14.IX.1994.; P-981/90, Gž-3276/92 od 14.VII.1992.; VSH u Naša zakonitost – Prilog sudska praksa, br.46, 1990; Rev.406/88 od 12.X.1988.; Rev. 412/88 od 28.IX.1988. itd.) <cca 15ak>

0.1.3. izvan prava?:

0.1.3.1. ne-pravno vlasništvo?:

§ (a) Ustavni sud RH, Rješenje broj U-III-106/1991, U-I-137, od 24.lipnja 1992. (NN 43/92) <1k>

§ (b) Padjen, I. "Nezavisost sudova, pravno rasuđivanje i pravno obrazovanje", *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol.42, suppl.4 (1992), str.697-708; Sum.: "Judicial Independence, Legal Reasoning and Legal Education", pp.709-712. <23ak>

0.1.3.2. ex facto civitas oritur? / is a state created by a fact?

§ (a) Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske, 25.lipnja 1991. (NN 31/91) <1ak>

§ (b) Peace Conference on Yugoslavia / Arbitration Commission, Opinion No.1, *International Legal Materials*, vol.31 (1992), p. 1494; repr. Š. Trifunovska (ed.), *Yugoslavia Through Documents: From its Sources to its Dissolution* (The Hague: Nijhoff, 1994), 415-418; prij. Konferencija o Jugoslaviji / Arbitražna komisija, Mišljenje br.1 (10.XII.1991.) u: A. Milardović, *Dokumenti o državnosti Republike Hrvatske* (Zagreb: Alinea, 1992), str.141-142 <2ak>

§ (c) Padjen, I. i M. Matulović, "'Stvaranje hrvatske države izvan prava", u H.-G. Fleck i I.Graovac (ur.), *Dijalog povjesničara - istoričara* 8: Zadar, 26.-28.septembra 2003. (Zareb: Friedrich-Naumann-Stiftung, 2004), 87-92; prijevod sažetka Isti, "Cleansing the Law of Theory: A View from Croatia (Editorial)", *Croatian Critical Law Review*, vol.1, no.1-2 (1996), 118-122. <5ak>

(d) Padjen, I. and M. Matulović, "Cleansing the Law of Theory: A View from Croatia (Editorial)", *Croatian Critical Law Review*, vol.1, no.1 (1996), 80-89, 103-109 <23ak>

0.1.3.3. pravna ocjena pravnog poretka? / legal appraisal of a legal order?

§ (a) Fuller, Lon L., "Dodatak: problem kivnih doušnika", prij. iz Isti, *The Morality of Law*, rev.ed. (New Haven: Yale University Press, 1968), pp.245-253.; prij. u PTP, str.1-2 <6ak>

§ (b) Radbruch, Gustav, *Rechtsphilosophie*, 8.Aufl. (Stuttgart: Koehler, 1973); prij. Id., *Filozofija prava*, prev. D. Guteša (Beograd: Nolit, 1980), str.281-293 "Zakonsko nepravo i nadzakonsko pravo" (1946), 281-293 <14ak>

0.1.3.4. MKTJ: unutar, između ili izvan prava? / ICTY: within, between or outside law?

§ (a) The Statute of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, Arts.1-10 (UNSC Resoution 827, 25 May 1993, Resolution 1166, 13 May 1998); prij. Statut Međunarodnog suda za kazneni progon osoba

odgovornih za teška kršenja međunarodnoga humanitarnog prava popčenjena na području bivše Jugoslavije od 1991., Čl.1.-10. (UNVS Rezolucija br.827, 25 svibnja 1993.; Rezolucija br.1166, 13. svibnja 1998.); repr. u Ivo Josipović, Haško implementacijsko kazneno pravo / The Hague Implementing Criminal Law (Zagreb: Hrvatski pravni centar & Informator, 2000), str.387-391. <3ak>

§ (b) Milan Vuković, sudac Ustavnog suda RH, izdvojeno mišljenje uz Rješenje broj: U-III-3849/2006. od 19.prosinca (povodom ustavne tužbe protiv rješenja kojim je odbijena žalba protiv rješenja o produljenju pritvora). <1ak>

0.2. Sistem, izvori i tumačenje prava / Legal system, sources and : <86ak>

0.2.4. Kontinentalnoevropska prava / Continental European laws:

(a) Merryman, John Henry, *The Civil Law Tradition: An Introduction to the Legal Systems of Western Europe and Latin America*, 2nd ed. (Stanford CA: Stanford University Press, 1985), XII+168.

(b) Joseph Dainow (ed.), *The Role of Judicial Decisions and Doctrine in Civil Law and In Mixed Jurisdictions* (Baton Rouge LA: Louisiana State University Press, 1974), XVIII+350.

(a) Terre, Francois, *Introduction generale au droit* (Paris: Dalloz, 1991), XVIII+525.

0.2.5. Angloamerička prava / Anglo-American laws:

§ (a) Farnsworth, Allan, *An Introduction to the Legal System of the United States* (New York: Columbia University Parker School of Foreign and Comparative Law, 1963); prij. Id., *Uvod u pravni sistem Sjedinjenih Američkih Država*, prij. Đ. Krstić (Beograd: Savremena administracija, 1963), gl.5."Precedentno pravo", str.45-57; gl.7. "Pisani zakoni", str.69-77; "Izvori prava od drugostepenog značaja", str.78-84; gl.9. "Klasifikacija", str. 87-93; gl.12. "Javno pravo", str.143-167 <86 str.>

(a) McLeod, Ian, *Legal Method*, 5th ed. (Oxford: Palgrave, 2005), XXXII.+351 p.

(b) Stychin, Carl.F., *Legal Method* (London: Sweet & Maxwell, 1999), XXVIII+395

0.2.6. Poredbeno / Comparative:

(a) Glendon, Mary Ann, Michael Gordon and Chris Osakwe, *Comparative Legal Traditions in a Nutshell* (St.Paul: West Publishing Co., 1982), XXVIII+402.; esp. chs.5-6, 10-11.

(c) Chloros, A.G., "Common Law, Civil Law and Socialist Law: Three Leading Systems of the World, Three Kinds of Legal Thought", *The Cambrian Law Review* (1978), pp.11-26.; repr. in Cs. Varga (ed.), *Comparative Legal Cultures* (Aldershot: Dartmouth, 1992), pp.83-100.

0.3. Pravno rasuđivanje / Legal reasoning: <245AK>

0.3.1.pravo kao rasuđivanje / law as reasoning:

§ (a) Perelman, Ch. "Pravno rasuđivanje", u Id., *Pravo, moral, filozofija*, prij. (Beograd: Nolit, 1983), str.95-104. <25 ak>

§(c) Wroblewski, J., "Justification of Legal Decisions", *Revue internationale de philosophie* (1974), str.277-294.; prij. "Opravdanost pravnih odluka", *Pravni vjesnik*, vol.4, no.1-2 (1987), str.143-148. <22ak>

§ (d) Aarnio, A., R. Alexy i A. Peczenik, "The Foundation of Legal Reasoning", *Rechtstheorie*, (1981), 133-158, 257-279, 423-448; prij. "Osnove pravnog rasuđivanja", *Pravni vjesnik*, vol.3, no.3-4 (1987), str.377-402 <90ak>

(b) Twining, W.T., "Legal Reasoning and Argumentation", in *The*

International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences, vol.13 (Amsterdam: Elsevier, 2001), p.8670-8675. (15 ak)

(f) Aarnio, A. and N. MacCormick, "Introduction", in Id. (eds.), *Legal Reasoning*, 1st vol. (Aldershot: Dartmouth, 1991), XI-XVIII. <12ak>

0.3.2.Jezik prava

(a) Visković, Nikola, *Jezik prava* (Zagreb: Naprijed, 1978).

\$ (b) Bobbio, N., "Pravna znanost i analiza jezika", prij. *Dometi*, god.12., br.6 (1979), str.11-22. <19ak>

(c) Olivecrona, K., "Pravni jezik i zbilja", prij. *Dometi*, god.12., br.6 (1979), str.23-34. <24ak>

(d) Wroblewski, Jerzy, "Semantika i pravno tumačenje", prij. *Dometi*, god.12., br.6 (1979), str.35-46. <24ak>

(e) Opalek, K., "Problemi naredbenog značenja" prij. *Dometi*, god.12., br.6 (1979), str.47-56 <20ak>

(f) Solum, L.B., "Indeterminacy", in D. Patterson (ed.), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory* (Oxford: Blackwell, 1996), p.488-502 <27ak>

0.3.3.Finding Legal Standards: Norms, Values, Principles, Systems / Nalaženje pravnih mjerila: normi, vrijednosti, načela, sistema

\$ (a) Visković, Nikola, *Pojam prava*, 2.izd. (Split: Logos, 1981), tč.61-63, str.175-191 <15ak>

\$ (b) Sajama, S. "Dužnost i vrijednost", prij. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol.6 (1985), str.161-169. <10ak>

\$ (c) Dworkin, Ronald, *Taking Rights Seriously* (1978) prij. *Shvaćanje prava ozbiljno*, prij. (Zagreb: Kruzak, 2003), pogl.3. "Model pravila II.", str.55-94 <50ak>.

(d) Raz, J., "Legal Principles and Limits of Law", *Yale Law Journal*, vol.81 (1972), "Pravni principi i granice prava", *Dometi*, god.18., br.8 (1985), 37-56.

0.3.4.Evaluating Evidence in Law / Ocjena dokaza u pravu

& (a) Clermont, K.E. & E. Sherwin, "A Comparative View of Standards of Proof", *American Journal of Comparative Law*, vol.50, no.2 (2002), pp.243-274.

0.3.5.nalaženje izvora prava / finding sources of law:

0.3.5.1.izvori modernih pravnih sistema/ sources of modern legal systems:

(a) David, R., "Sources of Law: I.Introduction", in *International Encyclopedia of Comparative Law*, vol.1, ch.1 (n.d. /cca 1973), str.3-18 <30ak>

(b) Delperee, F. "Constitutional Systems and Sources of Law", in Alessandro Pizzorusso (ed.), *Law in the Making* (Berlin: Springer Verlag, 1986), 88-103. <35ak>

0.3.6. argumentacija u pravu / argumentation in law:

& (a) MacCormick, N., "Argumentation and Interpretation in Law", *Ratio Juris*, vol.6, no.1 (1993), p.16-29.

0.3.6.1.topika / topics

(a) Struck, G., "Katalog toposa", prij. *Pravni vjesnik*, vol.3, no.3-4 (1987), str.405-410 <20ak>

(b) Stoljar, S., "Sistem i topos", prij. *Pravni vjesnik*, vol.3, no.3-4 (1987), str.411-414 <15ak>

(c) Tarello, G., "Nova retorika i pravo: argument 'a cohaerentia' i analiza prakse sudskih organa", *Pravni vjesnik*, vol.4, no.1-2 (1987), str.139-141. <10ak>

& (f) Hasanbegović, Jasminka, *Topika i pravo* (Podgorica: CD, 2000).

0.3.6.2. tumačenje propisa / statutory interpretation:

§ (a) Padjen, I, "Tumačenje prava", u pripremi za tisak (5 ak).

(b) Freeman, M. "The Modern English Approach to Statutory Construction", in: Id. (ed.), *Legislation and the Courts* (Aldershot: Dartmouth, 1997), pp.1-6 <8ak>

(c) Moore, M., "Interpreting Interpretation", in A. Marmor (ed.), *Law and Interpretation* (Oxford: Clarendon Press, 1995), p.1-29 <30ak>

0.3.6.3. nalaženje presedana / finding a precedent:

(a) Salmond, J.W., "The Theory of Judicial Precedents", *The Law Quarterly Review*, no.LXIV (Oct.1900), p.376-391.; repr. in S. Brewer (ed.), *Precedents, Statutes, and Analysis of Legal Concepts* (New York: Garland Publishing Inc., 1998), pp.214-220 <25ak>

0.3.6.4. supsumcija u pravu / subsumption in law:

§ (b) Pavčnik, M., "Prilog teoriji argumentacije u pravu", *Pravo i društvo*, vol.5, sv.1 (1989), str.76-8 <15ak>

(b) Engisch, Karl, *Einfuehrung in das juristische Denken*, 6.?Aufl.(Stuttgart: Kohlhammer?, 1977), Kap.6. "Die Gewinnung konkreter juristischer Urteile aus dem Rechtssatz, insbesondere das Problem der Subsumption".

0.3.6.4. analogija /analogy:

(a) White, J., "Analogical Reasoning", in D. Patterson (ed.), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory* (Oxford: Blackwell, 1996), p.583-590. (15ak)

& (b) Nerhot, P. "Introduction", in (ed.), *Legal Knowledge and Analogy* (Dordrecht; Kluwer, 1991), p.1-11<12ak>.

1.1. Racionalnost i autonomnost pravnog rasuđivanja? / Rationality and Autonomy of Legal Reasoning?:

(a) Brewer, S. "Introduction", in Id. (ed.), *The Philosophy of Legal Reasoning: Vol.1. Logic, Probability and Preusmptions in Legal Reasoning* (New York: Garland Publishing, 1998), p.VII-XI.

(b) Levi, E.H., "The Nature of Judicial Reasoning", *University of Chicago Law Review*, vol.32, no.3 (1965), p.395-409. in Brewer, S. (ed.), *The Philosophy of Legal Reasoning: Vol.3. Moral Theory and Legal Reasoning* (New York: Garland Publishing, 1998), p.235-249.

1.2. Može li logika biti praktička / Can logic be practical?:

(a) Hintikka, Jakko and Gabriel Sandu, "What is Logic?" in D. Jacquette (ed.), *Philosophy of Logic* (Amsterdam: Elsevier, 2007), 13-39.

& (b) Hodges, Wilfried, "The Scope and Limits of Logic" in D. Jacquette (ed.), *Philosophy of Logic* (Amsterdam: Elsevier, 2007), 41-63.

(c) Hitchcock, D., "Informal Logic and the Concept of Argument", in Dale Jacquette (ed.), *Philosophy of Logic* (Amsterdam: Elsevier, 2007), 101-130.

2.0. Pravna doktrina / Legal doctrine: <40ak>

2.0.1. Razvoj pravne doctrine / Development of legal doctrine:

(a) Stith, R. "Can Practice Do Without Theory: Differing Answers in Western Legal Education", *Archiv fuer Rechts- und Sozialphilosophie*, vol.80, H.3 (1994), str.426-35.

(b) H.Lauterpacht, "The Grotian Tradition of International Law", *The British Yearbook of International Law* (1946), str.1-53, repr. u R. Falk, F. Kratochvil and S.H. Mendlovitz (eds.), *International Law: A Contemporary Perspective* (Boulder: Westview Press, 1985), str. 10-35.

2.0.2. Sadržaj i metode pravne znanosti:

§ (a) Visković, Nikola, *Pojam prava*, 2.izd. (Split: Logos, 1981), metodologijski modeli pravne znanosti, tč.5.-12, str.8-18 <17>

2.0.3.Poredbena istraživanja prava

(a) Hyland, R., "Comparative Law", in D. Patterson (ed.), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory* (Oxford: Blackwell, 1996), p.184-199 (25ak).

(b) Glenn, P., "Are Legal Traditions Incommensurable?", *American Journal of Comparative Law*, vol.49, no.1 (2001), pp.133-145.

& (d) Zweigert, Konrad und Hans-Juergen Puttfarcken (Hrsg.), *Rechtsvergleichung* (Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1978), VIII+467.

(b) Jackson, Vicki C., *Comparative Constitutional Law* (New York: Foundation Press, 1999), ch.II "What is Comparative Constitutional Law?", 144-189

(d) Klug, H. "Constitutionalism, Comparative", *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*, vol.4 (Amsterdam: Elsevier, 2001), pp.2643-2648.

2.0.3.1. Zalaz i kritika prava / Decline and critique of law:

(a) Posner, R., "The Decline of Law as an Autonomous Discipline: 1962-1987", *Harvard Law Review*, vol.100 (1987), p.760-780; repr. in .), *The Philosophy of Legal Reasoning: Vol.5.Scientific Models of Legal Reasoning: Economics, Artificial Intelligence, and the Physical Sciences* (New York: Garland Publishing, 1998), p.235-249.

#(b) Kregar, Josip i Ivan Šimonović, "Teorijski temelji ekonomske analize prava", *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol.46, no.6 (1996), 557-617.

(c) Binder, C , "Critical Legal Studies", in D. Patterson (ed.), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory* (Oxford: Blackwell, 1996), p.280-290. <18ak>

(d) Balkin, J.M., "Deconstruction", in D. Patterson (ed.), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory* (Oxford: Blackwell, 1996), p.367-374. <15ak>

(e) Patterson, D., "Postmodernism", in D. Patterson (ed.), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory* (Oxford: Blackwell, 1996), p.375-384. (17ak)

2.0.3.2.Problemi i izgledi hrvatskih pravnih disciplina / Problems and prospects of Croatian legal disciplines:

(a) Padjen, I., "Društvo, pravo i moral: problemi i nedostaci metodologije pravnih i društvenih istraživanja u Jugoslaviji ", *Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci*, 10 (1989), str.79-110.

(b) Padjen, I., "Vladavina prava: perspektive i problemi; prilog pojašnjanju zadataka pravne znanosti", *Dometi*, god.22, br. 5 (1989), str.347-356.

(c) Padjen, I., "Rekonstrukcija pravne znanosti kao tehnološki problem", *Naše teme*, god.33., br.12 (1989), str. 3425-3444; istovremeno u *Pravo i društvo*, vol.5:no.2 (1989), str. 51-70.

2.1.Bitak i trebanje u pravu i pravnoj znanosti / The is and the ought in law and legal scholarship: <19ak>

§ (a) Perelman, Ch., "Razlikovanje činjenica i prava. Gledište logičara". u Id., *Pravo, moral, filozofija*, prij. (Beograd: Nolit, 1983), 105-114. <25 ak>

§ (b) Visković, N., *Pojam prava* (1981), tč.3, str.62-70, tč.60, str.168-175 <10ak>

§ (c) Hans Kelsen, "Causality and Imputation", in Id., *What is Justice?* (Berkeley CA: University of California Press, 1957), p.324-49, esp. at p.331-32; prij. IP.

#

(d) Le Roy Finch, H., *Wittgenstein: The Latter Philosophy* (Atlantic Heights MJ: Humanities Press, 1971), ch. 14 "Wittgenstein's Place in Western Thought", pp.246-251.<2ak>

(e) Bobbio, Norberto, "Bitak i trebanje u pravnoj znanosti", u Isti, *Eseji iz teorije prava*, prij.(Split: Logos, 1988), str.31-49.

(f) Padjen, I. "Norme i činjenice: prilog prevladavanju pokušaja sociologizacije pravne znanosti", *Pravo i društvo 1982-83*, vol.3 (1984), str.21-44.

2.1.1.Poimanja uzročnosti / Conceptions of causation:

2.1.2.Filozofija /Philosophy: Aristotel, Hume, Kant

§ (a) William A. Wallace, *Causality and Scientific Explanation*, 2.vols. (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1972), vol.1, pp. 13, 15 (Aristotle); vol.2, ch.1.5 "David Hume", pp.38-39; vol.2., ch.1.7 "Immanuel Kant", pp.50-75, nar.65-67; vol.2, ch.2.5. "John Stuart Mill", from pp.128-131, 133. <hrvatski prijevod PTP 3.3.4.1.-5; pitanja!> <1ak>

§ (b) Aristotel, *Metafizika*, knj.II.gl.II 94a20-23.

(c) David Hume, *An Enquiry Concerning Human Understanding*, nar. sect.7, pt.2, n.59, 417 <hrvatski prijevod PTP> <1ak>

§ (d) Immanuel Kant, *Kritika čistoga uma*, prev. V. Sonnenfeld (Zagreb: Matica Hrvatska, 1984), "Predgovor drugome izdanju", str.14-15; cit. in Wallace at pp.65-66. <1,5ak>

§ (e) John Stuart Mill, *The System of Logic*, bk.2.,<2ak>

§ (f) Gajo Petrović, *Logika*, 11.izd.(Zagreb: Školska knjiga, 1977), dio II.gl.II.tč.1.d, str.161-167 "Millove induktivne metode" <pitanja!> <6ak>

2.1.3.Od filozofije putem prava do sociologije / From philosophy to sociology:

§ (a) William P. Turner and Regis A. Factor, *Max Weber: The Lawyer as a Social Thinker* (London: Routledge, 1994), pp.120-165, "Uzrok: pravna pozadina", približan prijevod sa str.126-131.<PTP 3.3.4.6; pitanja!> <3ak>

2.1.4. Prirodni i ljudski zakoni / Natural and human laws:

§ (a) Harold D. Lasswell and Abraham Kaplan, *Power and Society* (New Haven CT: Yale University Press, 1950), p.22. prij. i sažetak <PTP 3.3.5.1; pitanja!> <1/2ak>

2.1.5.Društvena pravila i logička nužnost / Social rules and logical necessity:

§ (a) Ludwig Wittgenstein, *Philosophische Untersuchungen*, I.215, I.225., I.237, I.238 i dr. <1ak>

2.1.6. Praktičko rasuđivanje / Practical reasoning:

§ (a) Nicholas Lobkowitz, *Theory and Practice: History of a Concept from Aristotle to Marx* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1967), na str. 3-15, nar na str.9. <1ak>

§ (b) David Hume, *A Treatise on Human Nature*, ed. by E.C. Mosner (Harmondsworth: Penguin, 1984), bk.III, pt.I, ch.II "Moral Distinctions not Derived from Reason", p.521.prij. i sažetak <PTP 3.3.6.2; pitanja!> <1/2ak>

§ (c) Maximilian Herberger und Dieter Simon, *Wissenschaftstheorie fuer Juristen: Logik-Semiotik-Erfahrungswissenschaften* (Frankfurt a.M.: Mezner, 1980), Abt.5.1. "Die Auseinandersetzung um die Grundlagen der Deontischen Ethik", S.179-182, prij. i sažetak <PTP 3.3.6.3> <1/2ak>

2.2.Definicija i teorija u pravnoj znanosti / Definition and theory in legal scholarship <80ak>

§ (a) Gajo Petrović, *Logika*, 11.izd.(Zagreb: Školska knjiga, 1977), dio II.gl.II.tč.2., str.136-143 <10ak>

§ (b) Visković, N., *Pojam prava*, 2.izd.(Split: Logos, 1981), tč.1-1.-4., str.1-7, tč.13.-15., str.

18-22; tč.23.-25., str.39-47. <30ak>

(b) Visković, Nikola, *Jezik prava* (Zagreb: Naprijed, 1978), 6."Definicije u pravu", str.32-40 <10ak>

\$ (c) Katičić, N., "Pravni pojmovi i funkcioniranje prava", *Pravo i društvo*, Sv.1.(1982), 45-53 <10ak>

\$ (c) Hart, H.L.A., *Definition and Theory in Jurisprudence* (Oxford: Clarendon Press, 1953), trans. as / prij. kao "Definicija i teorija u jurisprudenciji", prij. M. Matulović, *Dometi*, god.12, br.4 (1983), 41-56 <30ak>

(d) Simpson, A.W.B., "The Analysis of Legal Concepts", in *The Law Quarterly Review*, vol.80 (1964), 535-558

2.3.Izvanpozitivno opravdanje prava / Extralegal justification of law:

(a) Geddert, Heinrich, *Recht und Moral: Zum Sinn eines alten Problems* (Berlin: Duncker u. Humblot, 1984).

(b) Dworkin, R., "Law as Interpretation", *Texas Law Review*, vol.60 (1982), 527-550; repr. in: *The Philosophy of Legal Reasoning: Vol.3. Moral Theory and Legal Reasoning* (New York: Garland Publishing, 1998), pp.65-88.

(c) Finnis, J. "Natural Law and Legal Reasoning", *Cleveland State Law Review*, vol.38 (1990), 1-13; repr. in: *The Philosophy of Legal Reasoning: Vol.3. Moral Theory and Legal Reasoning* (New York: Garland Publishing, 1998), pp.89-102..

(d) George, Robert P., *In Defense of Natural Law* (Oxford: Oxford University Press, 1999), VIII+343.

2.4.Poimanje prava kao socijalne činjenice / Conceptualizing law as a social fact:<180ak>

\$ (a) Weber, M., *Wirtschaft und Gesellschaft*, prij. *Privreda i društvo*, t.1 (Beograd: Prosvjeta, 1976), dio II., gl.I., par.1., str.251-259. <15ak>

(b) Weber, M. *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre* (Tuebingen: Mohr, 1922), prij. (Zagreb: Globus, 1986), nar. "O nekim kategorijama razumijevanju sociologije", str.157-201

\$ (c) Kelsen, H., *O granicama između pravničke i sociološke metode*, prij.(1927), 46. <60ak>

(d) Cotterrell, R., "Law as Constitutive", in *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Science*, vol.12 (Amsterdam: Elsevier, 2001), pp.8497-8500.

2.4.1.Sociologijska i pravna/oznanstvena spoznaja prava i društva / Sociological and legal / jurisprudential cognition of law and society:

\$ (a) Padjen, I., "Pozitivistička i interpretativna sociologija", *Dometi*, god.20, br.10 (1987), str.719-739. <45ak>

\$ (b) ....., "Normativno objašnjavanje kao temeljna metoda istraživanja društva", *Naše teme*, god.32, br.1-2 (1988), str.257-274. <cca 30ak>

(c) ....., "Sociologija i moderno pravo", *Revija za sociologiju*, god.18, br.3-4 (1987), str.93-110.

\$ (d) ....., "Pravne pretpostavke znanosti o modernim društvima", *Naše teme*, 32:7-8 (1988), str.1875-1890. <cca 45 ak>

(e) Tamanaha, Brian Z., *Realistic Socio-Legal Theory of Law* (Oxford: Oxford University Press, 1997).

(f) Turner, Stephen and Regis A. Factor, *Lawyer as a Social Thinker* (London. Routledge, 1994), nar. str.126-131.

2.5.1. Rekonstrukcija temeljnih pojmova o pravu / Reconstruction of fundamental legal concepts:

\$ (a) Padjen, Ivan, *(Ne)ćudorednost (međunarodnog) prava: pristup filozofiji prava* (Rijeka: ICR, 1988), tč.1, str.9-23; tč.3.3.c, str.154-158.<ca 35ak>

\$ (b) Padjen, I. "Struktura pravne političke odgovornosti", *Naše teme*, god.33, br.5-6 (1989), uvod na str.1150-1.156 <10ak>

\$ (c) Padjen, I., "Javno i privatno pravo: transfer teorija", priopćenje na 12. hrvatsko-njemačkome pravničkom simpoziju (Split, travnja 2006.), u tisku *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu*.<ca 25ak>

2.5.1.1.Pravni sistem / Legal system:

(a) Sampford, Charles, *The Disorder of Law* (Oxford: Blackwell, 1989), X+302.

& (h) Cappellini, Paolo, *Systema iuris: Genesi del sistema e nascita della 'scienza' delle pandette* (Milano: Giuffre Editore, 1984), 2 vols.

2.5.1.2.Izvori međunarodnog prava /Sources of international law:

(a) Koskenniemi, Martti, *From Apology to Utopia: The Structure of International Legal Argument* (Yväsksyllä: Finnish Lawyers' Publishing Co.1989), ch.5 "Sources" & sect. 5.1."Sources Theory", p.264-291. <40ak>

\$ (b) Padjen, I., "Pozitivizam, izvori međunarodnog prava i socijalna teorija", *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol.38, no.4 (1988), str.489-505. <25ak>

2.5.2.Razvoj metoda javnog prava /Developing public law methods

2.5.2.1.Diskrecija i pravičnost / Discretion and fairness:

\$ (a) Padjen, I., "Pravičnost kao bitan sastojak prava", u S. Budak (ur.), *Okrugli stol Hrvatskoga pravnog centra* (Zagreb: Hrvatski pravni centar, 1997), str.164-174.; s naknadnim proširenjima. <25ak>

\$ (b) Padjen, I., "Diskrecija, sudovanje i granice prava: Pouke Fullerovog 'Problema kivnog doušnika'", *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol.25, no.2 (2004), str.655-691. <50ak>

2.5.2.2.Diskrecija izvan granica prava / Discretion outside law:

\$ (a) Krbek, Ivo, *Diskreciona ocjena* (Zagreb: JAZU, 1937), gl.II., tč.4 "Diskreciona ocjena" i tč.5 "Razlika između tumačenja, pronalaženja pravnog pravila i diskrecione ocjene", str.38-47 <12ak>

\$ (b) Gadamer, Hans, G., *Istina i metoda: osnovi filozofske hermeneutike*, prij.(Sarajevo: Masleša, 1978), dio II., gl.II., tč.2(a) "Hermeneutički problem primjene", str.341-45 <5ak>

\$ (c) Hart, H.L.A., "Pozitivizam i odvojenost prava i morala"(1958), prij., *Dometi*, god.18, br.8 (1985), str.21-36 <20ak>

(d) Engisch, Karl, *Einfuehrung in das juristische Denken*,5.Aufl. (Stuttgart: Kohlhammer, 1971), Kap.IV. "Juristenrecht. Unbestimmte Rechtsbegriffe, normative Begriffe, Generalklauseln, freies Ermessen", S.106-133, nar. 108-09 i 111-18 <10ak>

\$ (e) Lukić, Radomir, *Uvod u pravo*, 2.izd.(Beograd: Naučna knjiga, 1976), deo II., od.II., podod.II., gl.II., tč.9(b)2(bb), "Neodređenost pojmova", str.334-36 <3ak>

2.5.2.3.Diskrecija u granicama prava /Discretion within limits of law:

\$ (a) Frankena, William, *Ethics* (Engelwood Cliffs NJ: Prentice Hall, 1963), "Teleological Theories" i "Deontological Theories", pp.13-16; "Utilitarianism" & "Two Kinds of Utilitarianism", pp.29-32; prij. *Etika*, prev.V. Markečić (Zagreb: Kruzak, 1998). <9ak>

& (b) *Isto*, chs.2 i 3., p.11-13, 16-29, 32-48.

(c) J. Rawls, "Two Concepts of Rules", *Philosophical Quarterly*, vol.64, no.3 (1955), str.3-32, nar. tč.III. str.18-19 i 22-29 <15ak>

\$ (d) Dworkin, Ronald, *Shvaćanje prava ozbiljno*, prij.(Zagreb: Kruzak, 2003),

"Model pravila I." (1967), str.25-59 <50ak>

2.5.2.4.Upravna diskrecija / Administrative discretion:

& (a) Schwartze, Juergen, *European Administrative Law* (London: Sweet & Maxwell, 1992), ch.3, pat.3 "Legal Constraints and the Freedom of Decision of the Administration: Elements which moderate legal constraints - undefined legal terms and discretion", p.261.-294 (50 ak)

(b) Varadinek, Brigitta, *Ermessen und erichtliche Nachpruefbarkeit im franzoesischen und deutschen Verwaltungsrecht und im Recht der Europaeischen Gemeinschaft* (Aachen: Verlag Shaker, 1995).

(c) Canor, Iris, *The Limits of Judicial Discretion in the European Court of Justice* (Baden-Baden: Nomos, 1998).

\$ (d) Yablon, Ch.M., "Problem diskrecije u američkoj pravnoj misli", *Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci*, god.9 (1988), str.163-77 <20ak>

(e) Krbek, Ivo, *Diskreciona ocjena* (Zagreb: Nadbiskupska tiskara, 1937), gl.I-III., str.1-76 <110ak>

2.5.2.6.Tumačenje ustava i ustavno sudovanje /Constitutional interpretation and judicial review:

\$ (a) Pavčnik, Marijan, "Constitutional Interpretation", in G. Vukadinović i A. Kartag-Odri (eds.), *American Jurisprudence of the 20th Century* (Novi Sad: Novi Sad Association for Theory, Ethics and Philosophy of Law, 2006), p.165-183; prij. Id., "Ustavno tumačenje", u G. Vukadinović i A. Kartag-Odri (ur.), *Američka jurisprudencija XX. veka* (Novi sad: Novosadska asocijacija za teoriju, etiku i filozofiju prava, 2006), str.177-195 <22ak>

(b) Beatty, D.M., "The Forms and Limits of Constitutional Interpretation", *American Journal of Comparative Law*, vol.49, no.1 (2001), str.79-120.

(c) Choudry, S., "Globalisation in Search of Justification: Toward a Theory of Comparative Constitutional Interpretation", *Indiana Law Journal*, 74 (1999), pp.819-892.

(d) Zierlein, Karl-Georg, "Die Rolle der Verfassungsgerichte bei der Auslegung von Rechtsnormen", prij. "Uloga ustavnih sudova pri interpretaciji pravnih normi", u: J. Crnić i N. Filipović (ur.), *Ustavni sud u zaštiti ljudskih prava: interpretativna uloga ustavnog suda* (Zagreb: Hrvatski institut za ljudska prava Novi Vinodolski, 2000), 305-325; 327-345. <30ak>

2.5.2.7.Tumačenje međunarodnog ugovora / Treaty interpretation:

(a) Crnić-Grotić, Vesna, *Pravo međunarodnih ugovora* (Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2002), gl.V. "Tumačenje ugovora", str.105-165 (90ak)

(b) Matscher, F., "Methods of Interpretation of the Convention", in R.St.J.Macdonald et al.(eds.), *The European System for the Protection of Human Rights* (Dordrecht : Kluwer, 1993), str.63-82 <30ak>

2.5.3.Sukobi ljudskih prava /Conflicts of Human Rights:

\$ (a) Matulović, Miomir, *Ljudska prava: Uvod u teoriju ljudskih prava* (Zagreb: Filozofska istraživanja, 1996), "Uvod", str.9-20; 12."Sukob ljudskih prava", str.323-337 <ca 40ak>

2.5.3.1.SAD / USA:

A. Pravna provedba morala /Enforcement of morality:

People v. Edgar S. Bullington 27 Cal.App. 2d 396 in: David Adams, *Philosophical Problems in the Law*, 3rd ed. (Belmont CA: Waqdsworth, 2000), na str.197

B. Sloboda govora i govor mržnje /Freedom of speech and hate speech:

Cohen v. California 108 U.S. 15 (1971), in Adams, na str.223

C. Pornografija / Obscenity:

Reno v. Amrican Civil Liberties Union 117 S.Ct.2329 (1997)

	<p>(a) American Booksellers Association v. Hudnut 771 F 2nd 323 (1985)</p> <p>D. Sloboda vjeroispovjesti / Freedom of Religion:</p> <p>(a) Minersville School District v. Gobitis 310 U.S. 586 (1940)</p> <p>(b) Church of the Lukumi Babalu Aye v. City of Hialeah 508 US 520 (1993)</p> <p>2.5.3.2.Hrvatska:</p> <p>(aa) USRH U-I-179/1991, 24 June 1992, NN 49/92.</p> <p>(ab) Padjen, I. & M. Matulović, "Cleansing the Law of Theory", <i>CCLR</i> 1 (1996), 50-53.</p> <p>(ba) USRH, U-I-206/1992, U-I-207/1992, U-I-209/1992, U-I-222/1992, 8 December 1993, NN 113/93.</p> <p>(bb) Padjen & Matulović, op.cit., 42-44.</p> <p>(ca) USRH, U-I-849/1994, 14 November 1994, NN 83/94.</p> <p>(cb) Padjen & Matulović, op.cit., 45-47.</p> <p>(da) USRH, U-Iii-702/1994, 14 October 1994, NN 83/94.</p> <p>(db) Padjen & Matulović, op.cit., 47-50.</p> <p>(ea) USRH, U-I-902/1999, 26 January 2000, NN 14/00.</p> <p>(eb) Padjen, I., "Constitutional Court and University <C>", <i>ZPFSR</i> 21 (2000), 449-500.</p> <p>2.5.4. Policy i trans-disciplinarno usmjerenje / Policy and trans-disciplinary orientation:</p> <p># (b) Padjen, I., "Pristup metodama pravnih i društvenih istraživanja: teorijski ili instrumentalan i praktički?", <i>Politička misao</i>, vol.28, no. 2 (1991), str.176-192.; Eng.sum.</p> <p>"The Approach to Methods of Legal and Social Research: Theoretical or Instrumental and Practical?"</p> <p># (a) Lasswell, Harold D. & Myres S. McDougal, <i>Jurisprudence for a Free Society: Studies in Law, Science and Policy</i> (The Hague: Kluwer, 1992), pt.1."Law as Fundamental Policy: Jurisprudence in Policy-Oriented Perspective", ch.1 "Criteria for a Theory About Law".</p> <p>2.5.5. Pravno ocjenjivanje pravnih poredaka i kritička pravna doktrina / Legal appraisal of legal orders and critical legal scholarship:</p> <p># (a) Padjen, I., "Diskrecija, sudovanje i granice prava: Pouke Fullerovog 'Problema kivnog doušnika'", <i>Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci</i>, vol.25, no.2 (2004), str.655-691. (50ak)</p> <p># (bc) Padjen, I. and M. Matulović, "Cleansing the Law of Theory", <i>Croatian Critical Law Review</i>, vol.1, no.1 (1996), ch.5, p.109-113.</p>
<p>Popis literature koja se preporučuje kao dopunska</p>	<p>(a) Aarnio, A, and N. McCormick (eds.), <i>Legal Reasoning</i>, 2.vols. (Aldershot: Dartmouth, 1992).</p> <p>(b) Brewer, S. (ed.), <i>Philosophy of Legal Reasoning</i>, 5.vols.(New York: Garland, 1998).</p> <p>(c) A. Marmor (ed.), <i>Law and Interpretation</i> (Oxford: Clarendon Press, 1995), p.1-29 (30ak)</p> <p>(d) McCormick, Neil and Robert S. Summers (eds.), <i>Interpreting Statutes</i> (Aldershot: Dartmouth, 1991).</p> <p>(e) Fikentscher, Wolfgang, <i>Methoden des Rechts</i>, 5 Bde (Tuebingen: Mohr, 1976).</p> <p>(f) Raisch, Peter, <i>Juristische Methoden: Vom antiken Rom bis zur Gegenwart</i> (Heidelberg: Mueller, 1995).</p> <p>(g)Stephanitz, Dieter, <i>Exakte Wissenschaft und Recht: Der Einfluss von Naturwissenschaft und Mathematik auf Rechtsdenken und Rechtswissenschaft in zweienhalb Jahrtausenden. Ein historischer Grundriss</i> (Berlin De Gruyter & Co., 1970).</p> <p>(h) Herberget, Maximilian, <i>Dogmatik: Zur Geschichte von Begriff und</i></p>

	<p><i>Methoden in Medizin und Jurisprudenz</i> (Frankfurt a.M.: Klostermann, 1981).</p> <p>(i) Schauer, F. (ed.), <i>Law and Language</i> (Aldershot: Dartmouth, 1993).</p> <p>(j) Rokomuto, K. (ed.), <i>Sociological Theories of Law</i> (Aldershot: Dartmouth, 1994).</p> <p>(k) Turner, Stephen and Marki Risord (eds.), <i>Philosophy of Anthropology and Sociology</i> (Amsterdam: Elsevier, 2007).</p> <p>(l) Pokrovac, Zoran, <i>H.U. Kantorowicz i slobodnopravni pokret</i> (Sveučilište u Splitu, doktorska disertacija, 1995).</p>
<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta</p>	<p>U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking).</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavniku osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stiču predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.</p>

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Poslijediplomski doktorski studij	
Naziv predmeta	Poredbeno ustavno pravo i političke institucije
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Branko Smerdel
Predavači	Prof. dr. sc. Smiljko Sokol Prof. dr. sc. Biljana Kostadinov Doc. dr. sc. Mario Jelušić Doc. dr. sc. Robert Podolnjak
Status predmeta	Predmet općeg studija
Broj nastavnih sati	15
Broj ECTS bodova	4
Okvirni sadržaj predmeta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Politički i institucionalni temelji, ustavni modeli i zbilja suvremenih europskih demokratskih država: predstavnička vladavina, načelo diobe vlasti, vladavina prava, lokalna samouprava. Pregled razvitka ustavnosti u Europi. 2. Ustrojstvo vlasti europskih država: parlamentarni sustavi, polupredsjednički sustavi. Državni poglavari. Vlade: koalicijske vlade. Položaj i uloga parlamenata: bikameralizam i monokameralizam. Složene države i federalizam. odnos središnje i lokalne vlasti. 3. Stranački sustavi; izborni sustavi, izbori za Europski parlament. 4. Zaštita ustavnosti i zakonitosti: europski i američki model, konstitucionalizacija političkih procesa u modernim demokracijama. 5. Zaštita ljudskih prava: ustavna tužba, ombudsman, Europski sud za prava čovjeka. 6. Tranzicijske zemlje. Hrvatski konstitucionalizam i pridruživanje Europskoj Uniji. 7. Složene države i državne zajednice 8. Ustavnost Europske Unije: alternativni pogledi i izgradnja novog europskog ustava.
Opća i specifična znanja i vještine	<p>Opća znanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Razumijevanje i sposobnost primjene temeljnih ustavnih i političkih koncepata ustavne vladavine u suvremenim demokracijama (2) Poznavanje i sposobnost komparacije ustavnih institucija i sklopova institucija pojedinih država, posebno u pogledu ustrojstva vlasti. (3) Razumijevanje i sposobnost obrazlaganja zbiljskog funkcioniranja sustava vlasti suvremenih demokracija (4) Razumijevanje političkih i izbornih procesa u pojedinim zemljama (5) Razumijevanje i sposobnost obrazlaganja sustava zaštite

	<p>ustavnosti i zakonitosti u modernim demokracijama.</p> <p>(6) Poznavanje i sposobnost obrazlaganja sustava zaštite ljudskih prava i sloboda u europskim zemljama i na međunarodnoj razini.</p> <p>(7) Razumijevanje i sposobnost obrazlaganja ustavnih sustava složenih država i državnih zajednica</p> <p>(8) Sposobnost primjene iskustava demokratskih država na procese demokratske tradicije u Republici Hrvatskoj.</p> <p>Analitička i generička znanja, sposobnosti i vještine</p> <p>(1) Sposobnost interpretacije ustavnih načela i odredaba na praktičnim primjerima i problemima iz prakse, uz primjenu komparativne metode.</p> <p>(2) Sposobnost komentiranja određenog pravnih problema ili odgovora na pravno pitanje, te ga na jasan i sažet način izložiti u usmenom i pisanom obliku, uz svijest o postojanju različitih pristupa rješavanju problema;</p> <p>(3) Sposobnost argumentacije pravnih i činjeničnih pitanja, sagledavajući širi pravni, ekonomski i društveni kontekst, uz svijest o postojanju različitih mišljenja i shvaćanja;</p> <p>(4) Sposobnost rješavanja pravnih problema iz perspektive različitih aktera i razumijevanje različitih interesnih pozicija i uvjetovane pravne argumentacije.</p> <p>(5) Sposobnost pretraživanja relevantnih baza podataka, znati razviti strategiju pretraživanja, te moći pronaći traženi dokument i bez potpune reference;</p> <p>(6) Sposobnost analize pravnog izvora (propisa i sudske odluke), te znati razlikovati njegove bitne dijelove i interpretirati ih u pravnom, ekonomskom i društvenom kontekstu.</p>
<p>Oblici provođenja nastave i način provjere znanja</p>	<p>Interaktivna nastava: predavanja, seminarski rad, analiza odluka ustavnih sudova</p> <p>Mentorsko vođenje istraživačkog rada studenata usmjereno na objavljivanje znanstvenih radova</p> <p>Sudjelovanje studenata u znanstvenim projektima Katedre za Ustavno pravo i interdisciplinarnim projektima Fakulteta</p> <p>Usmeni ispit ili izrada i obrana pismenog znanstvenog rada</p> <p>Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom.</p>
<p>Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita</p>	<p>Branko Smerdel, Smiljko Sokol: Ustavno pravo, PFZ 2006.</p> <p>Peter Haberle: Ustavna država, Politička kultura, Zagreb 2002.</p> <p>S. Sokol, B. Smerdel, Organizacija vlasti, Zagreb, 1988</p> <p>Alec Stone Sweet: Governing With Judges. Constitutional politics in Europe, Oxford University Press, 2000.</p>

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

1. Na stranim jezicima:

Vicki C. Jackson-Mark Tushnet (eds.): Comparative Constitutional Law, Foundation Press, New York 2000.

Andrew Reynolds (ed.): The Architecture of Democracy, Oxford 2002.

Giovanni Sartori: Comparative Constitutional Engineering, Cambridge, 1996.

Randy E. Barnett: The Structure of Liberty. Justice and the Rule of Law, Oxford 1998.

Michael Gallagher, Michael Lever, Peter Mair: Representative Government in Modern Europe, McGraw-Hill, 3rd ed., New York 2002.

Yves Meny, Politique comparee, Montchrestien, 5e editon 1996.

Yves Meny(with Andrew Knapp): Government and Politics in Western Europe, Oxford University Press, 2nd edition, 1993.

Gregory S. Mahler: Comparative Politics. An Institutional and Cross-National Approach, Prentice Hall, New Jersey , 2nd ed. 1995

Jean Blondel: Comparative Government, 2nd. Ed., London 1995.

Jurg Steiner: European Democracies, Longman, New York 1998.

Koen Lenaerts nad Piet Van Nuffel (Editor Robert Bray): Constitutional law of the European Union, Sweet and Maxwell, London 1999.

European Convention on Human Rights, Collected Texts, Council of Europe Press, Strasbourg 2006.

Mark Janis, Richard Kay amd Anthony Bradley: European Human Rights Law, Clarendon Press, Oxford, 1996.

Juan J. Linz: Problems of Democratic Transition and Consolidation, The John Hopkins University Press, Baltimore 1996.

Gerhard Robbers (ed.): Encyclopedia of World Constitutions, I-III, Facts on File, New York 2007.

2. Literatura na hrvatskom jeziku

Hague-Harrop-Breslin: Komparativna politika i vladavina, Fakultet političkih znanosti, Zagreb 2001.

Jurgen Hartman: Politički sustavi Velike Britanije, Francuske i SAD, Politička kultura, Zagreb 2007.

Arsen Bačić: Hrvatska i izazovi konstitucionalizma, Književni krug, Split 2001.

	<p>Arsen Bačić-Petar Bačić: Legislature i parlamentarizam, PF Split, 2007.</p> <p>Biljana Kostadinov: Suvremeni francuski parlamentarizam, PF Zagreb 2004.</p> <p>Robert Podolnjak: Federalizam i republikanizam: Stvaranje američkog Ustava, Barbat, Zagreb, 2004</p> <p>Dieter Nohlen: Izorno pravo i stranački sustav, Školska knjiga, Zagreb 1992.</p> <p>Vincent Ostrom: Politička teorija složene republike, Informator, Zagreb, 1989.</p> <p>Smerdel, Branko. Promjena vlasti i izgledi ustavne vladavine // Hrvatska - kako dalje : zadanosti i mogućnosti / Kregar, Josip ; Puljiz, Vlado ; Ravlić, Slaven (ur.). Zagreb : Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Centar za demokraciju i pravo, 2004.</p> <p>Smerdel Branko (urednik): Aktualnost federalnog načela: pouke ustavne reforme iz 1971. godine, Centar Miko Tripalo i PFZ, 2007.</p> <p>Smerdel, Branko. Konvencija o budućnosti Europe: pokušaj prethodne prosudbe rezultata, Zbornik PFZ, 3-4 (2003).</p> <p>Smerdel, Branko: Ustavna osnova prava javnosti na informaciju, Informator, LV, 5527 (2007).</p> <p>Smerdel, Branko: Regulatorne agencije, Informator, LIV, 5432, 1-3 (2006).</p> <p>B. Smerdel: Nove demokracije, konstitucionalizam i organizacija vlasti, Zakonitost, 1993., br. 3.</p> <p>B. Smerdel: Nove demokracije, konstitucionalizam i organizacija vlasti, Zakonitost, 1993., br. 3.</p> <p>B. Smerdel: Konstitucionalizam i promjena vlasti, Zbornik PFZ, 50 (2000), 1-2, str.5-30.</p> <p>B. Smerdel: Hrvatski pravni sustav i ustavno načelo vladavine prava, Zbornik PFZ, 51 (2001), 6, str.1149-1162.</p> <p>S. Sokol, Polupredsjednički sustav i parlamentarizam, Politička misao, Zagreb 1992.</p> <p>B. Tomljanović, Državni poglavar kao demokratski arbitar: od ideje do polupredsjedničkog sustava, Zbornik PFZ, 1996., br. 1</p> <p>B. Tomljanović, Pravo raspuštanja parlamenta, Zbornik PFZ, 1988., br. 1-2</p> <p>B. Tomljenović: Referendum građanske inicijative, Zbornik PFZ, 51 (2001), 6, 1381-1394.</p> <p>Mario Jelušić: Financiranje izborne kampanje i hrvatsko izorno</p>
--	--

	<p>zakonodavstvo, Zbornik PFZ, 51 (2001), 6, 1363-1380.</p> <p>Mario Jelušić: „Nužnost zakonskog financiranja političkih stranaka i izborne promidžbe“ u „Krizi i transformacija političkih stranaka“ (ur. Anđelko Milardović, Dražen Lalić, Zoran Malenica“), Centar za politološka istraživanja, Zagreb, 2007.</p> <p>Ustav Republike Francuske, Pan Liber, Osijek 1995., uvodna studija S. Sokol (vidi i: Vladavina prava br. 4-5-6 (1997)</p> <p>Ustav Kraljevstva Nizozemske, Panliber, uvod B. Smerdel, Osijek 1997 (Vladavina prava br. 1 (1998)</p> <p>Temeljni zakon (Ustav) Savezne republike Njemačke, Panliber, Osijek 1994. (vidi i Vladavina prava, br. 4-5-6 (1997)</p> <p>Robert Podolnjak: Stvaranje Europskog ustava kao "kvaziustavni trenutak", Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 55, 6/2005</p> <p>Robert Podolnjak: Neposredan izbor (grado)načelnika i župana: Europska iskustva i hrvatski izazov, Stanek, Varaždin, 2005</p> <p>Robert Podolnjak: Hrvatsko članstvo u EU i ustavne opcije europske budućnosti, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 56, 5/2006</p> <p>Robert Podolnjak: Dvije ustavne konvencije: sličnosti i razlike između Philadelphije i Bruxellesa, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 53, 5/2003</p>
<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti predmeta</p>	<p>U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking).</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavniku osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stiču predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.</p>

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Poslijediplomski doktorski studij

Naziv predmeta	Komparativno pravo
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Ksenija Turković Prof. dr. sc. Alan Uzelac
Predavači	Prof. dr. sc. Ksenija Turković Prof. dr. sc. Alan Uzelac
Status predmeta	Predmet općeg studija
Broj nastavnih sati	15 sati
Broj ECTS bodova	4
Okvirni sadržaj predmeta	<p>Komparativno pravo je više metoda proučavanja i istraživanja, nego li posebna grana prava. To je postupak uspoređivanja različitih pravnih sustava i njihovih pravnih pravila, iznalaženja međusobnih sličnosti i razlika. U ovom predmetu proučavat ćemo glavne pravne sustave s posebnim naglaskom na temeljnim karakteristikama glede pravnih institucija, postupka, individualne pravednosti, efikasnosti, načina tumačenja <i>common law</i> i civilnog sustava kako bismo bolje shvatili strukturu i funkcioniranje postojećeg hrvatskog pravnog sustava. Uspoređivat ćemo različite pravne sustave, analizirati ciljeve koje nastoje ostvariti, preispitati jesu li pravni mehanizmi koji im stoje na raspolaganju adekvatna sredstva za ostvarenje postavljenih ciljeva. Cilj nam je kod polaznika razviti razumijevanje društvenih, političkih, povijesnih, ekonomskih i kulturnih čimbenika koji su oblikovali pojedini pravni sustav. Ukazati na to da se svi pravni sustavi bave istim ljudskim problemima, ali se metodologije njihova rješavanja razlikuju ovisno o prirodi pravnog obrazovanja, prakse i institucija kao i samom društvenom i kulturnom okruženju u koje su uronjeni. Predmet će se sastojati od općeg i posebnog djela. U općem djelu bavit ćemo se razgraničenjem pojmova, komparativnom metodom proučavanja prava, globalnim pravnim sustavima i njihovim klasifikacijama, izvorima prava, odnosom između zakona i sudske prakse, dok ćemo u posebnom djelu proučavati odabrane aktualne teme komparativnog prava pretežno, ali ne isključivo iz područja građanskog i kaznenog prava.</p>
Opća i specifična znanja i vještine	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Znanje o izvorima prava i njihovim različitim ulogama i tumačenjima ➤ Znanje o klasifikacijama pravnih sustava i pojedinim globalnim pravnim sustavima ➤ Znanja o strukturi i funkcioniranju pravnih institucija u različitim pravnim sustavima ➤ Razumijevanje društvenih, političkih, povijesnih, ekonomskih i kulturnih čimbenika koji su oblikovali pojedini pravni sustav ➤ Znanja i vještinu analiziranja i rješavanja složenih pravnih problema, interpretacije zakona i sudske prkse kako domaćih tako i stranih i

	<p>međunarodnih sudova</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sposobnost kritički razmišljati i argumentirati pravne probleme uz svijest o postojanju različitih gledišta ➤ Vještine artikuliranja i iznošenja ideja na prikladan i jasan način, te vještinu čitanja i razumijevanja složene pravne materije ➤ Vještinu primjene komparativne metode proučavanja pravnih izvora
Oblici provođenja nastave i način provjere znanja	<p>Nastava se izvodi na predavanjima i konzultacijama. Predavanja se izvode u okviru 30 sati izravnog kontakta nastavnika i studenata što ukupno podrazumijeva 120 sati studentskih radnih sati nakon kojih su studenti stekli znanja i vještine potrebne za polaganje ispita. Studentski radni sati pored izravnog kontakta nastavnika i studenta uključuju 1 sat pripreme za predavanja, 1 sat ponavljanja nakon predavanja i 1 sat pripreme za ispit na kraju ciklusa predavanja.</p> <p>Konzultacije su individualne. Na individualnim konzultacijama nastavnik razgovara sa studentom o problematici iz područja medicine i kaznenog prava.</p> <p>Znanje koje se provjerava na ispitu odgovara znanjima i vještinama koje je student stekao na predavanjima i pripremama za predavanja. Od studenta se očekuje da se za jedan sat nastave priprema tri sata. Ukupno 4 sata studentskog rada dovoljna su za uspješno polaganje odnosno djela gradiva. Znanje se provjerava tokom nastave kroz interakciju nastavnika i studenata, te kroz pisani završni ispit. Provjeravaju se opća i posebna znanja koja je student stekao pohađajući predavanja i samostalno učeći. Umjesto ispita student može izabrati pisati seminarski rad.</p>
Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita	<p>Za izvođenje nastave bit će pripremljen poseban set izvadaka iz relevantne domaće i strane literature koji će se svake godine osvježavati uzimajući u obzir ono što je u tom trenutku najrelevantnije za problematiku koja se obrađuje.</p>
Popis literature koja se preporučuje kao dopunska	<p>John Henry Merryman, The civil law tradition: an introduction to the legal systems of Western Europe and Latin America, Stanford, 1985.</p> <p>Harold Berman, Law and Revolution, Cambridge, 1983.</p> <p>Jerome Frank, Courts on Trial. Myth and Reality in American Justice, Princeton, New Jersey (Princeton University Press), 1973.</p> <p>R.C. van Caenegem, Judges, Legislators and Professors, Cambridge, 1983.</p> <p>C.H. van Rhee (ur.), European Traditions in Civil Procedure, Antwerpen-Oxford, 2006.</p> <p>A. Uzelac & C.H. van Rhee (ur.), Public and Private Justice: Dispute resolution in modern societies, Antwerpen-Oxford, 2007.</p> <p>A.A.S. Zuckerman (ur.), Civil Justice in Crisis: Comparative Perspectives of Civil Procedure, Oxford, 1999.</p> <p>Mirjan Damaška, Faces of Justice and State Authority, New Haven/London, 1986.</p>

Arthur Engelmann, A history of continental civil procedure. Book I, South Hackensack, N.J., Rothman Reprints, 1969.

Franz Neumann, Demokratska i autoritarna država, Zagreb, 1974.

T. Anderson & W. Twining, Analysis of Evidence. How to do things with facts, Boston etc., 1991

J.R. Spencer, Jackson's Machinery of Justice, Cambridge, 1989.

Richard Susskind, The Future of Law. Facing the Challenges of Information Technology, Oxford, 1996.

John Henry Merryman, The Loneliness of the Comparative Lawyer, Hague, 1999.

Alan Uzelac, Teret dokazivanja, Zagreb, 2003.

Alan Uzelac, The Rule of Law and the Croatian Judicial System: Court Delays as a Barrier on the Road to European Accession, in: Frosini/Lupoi/Marchesiello (eds.), A European Space of Justice, Ravenna, 2006. (ili Vladavina prava i pravosudni sustav: sporost pravosuđa kao prepreka pridruživanju, u: Ott, K., Pridruživanje Hrvatske Europskoj Uniji: Izazovi institucionalnih prilagodbi, Zagreb (IJF), 2004.)

Alan Uzelac, Accelerating Civil Proceedings in Croatia – A History of Attempts to Improve the Efficiency of Civil Litigation, C.H. van Rhee (ur.), History of Delays in Civil Procedure, Maastricht, 2004., str. 283-313.

Alan Uzelac, Role and Status of Judges in Croatia, u: Oberhammer (ur.), Richterbild und Rechtsreform in Mitteleuropa, Wien, 2000, str. 23-66. (ili Hrvatsko pravosuđe u devedesetima: od državne nezavisnosti do institucionalne krize, Politička misao, 38/2:2001, str. 3-41)

Alan Uzelac, Efikasnost pravosuđa u europskom kontekstu: usporedba funkcioniranja europskih pravosudnih sustava, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 55:3-4/2005, str. 1101-1136.

Alan Uzelac, Improving Efficiency of Enforcement Proceedings: Recommendation on Enforcement of the Council of Europe and its Relevance for Transition Countries, rad u zborniku radova za međunarodni znanstveni Tempus project: European Space of Justice, 2004. (objavljeno na <http://www.uniadriion.net/justice/Justice/Didactic/Uzelac.pdf>).

Alan Uzelac, Legal System of Croatia, u: Kritzer B. (ur.), Legal Systems of the World: A Political, Social, and Cultural Encyclopaedia, 2002, Vol. I, str. 389-395.

Epistemology and Methodology of Comparative Law (European Academy of Legal Theory Series) (Hardcover) by [Belgium Conference on Epistemology and Methodology of Comparative Law \(2002 : Brussels\)](#) (Author), [Conference on Epistemology And Methodolo](#) (Author), [Mark Van Hoecke](#) (Author) Global Justice Reform: A Comparative Methodology (Hardcover) by [Hiram Chodosh](#) (Author)

<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta</p>	<p>U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima na drugim fakultetima (<i>benchmarking</i>). Glede predmeta “Komparativno pravo,” naročito se prate programi u SAD-u i zemljama EU budući su one najdalje otišle u razvijanju ove grane prava. Nositelji predmeta održavaju kontakte s različitim stranim profesorima te djeluju u različitim međunarodnim organizacijama. Oboje su studirali određeno vrijeme i usavršavali se na stranim sveučilištima pa svoja znanja stečena u inozemstvu direktno prenosi u nastavni proces.</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata i izvršavanjem zadataka koji im se povremeno daju. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nositeljima predmeta, osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stiču predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave. Napokon, kontakt sa pojedinim studentima održava se i nakon što polože ispit te se prati njihov uspjeh na tržištu rada.</p>
---	---

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Poslijediplomski doktorski studij	
Naziv predmeta	Osnove pravne kulture
Nositelj predmeta	Prof. dr. Dalibor Čepulo
Predavači	Prof. dr. Dalibor Čepulo
Status predmeta	Opći predmet studija
Broj nastavnih sati	15
Broj ECTS bodova	4
Okvirni sadržaj predmeta	<p>I. Uvod: Pojam pravne kulture Glavne odrednice pravne kulture: Pravna kultura i pravna tradicija</p> <p>II. Pravna kultura i transfer prava: Promjene u pravnom sustavu i pravna kultura Pravni transplantati i pravni iritanti Suvremeni integracijski procesi i pravne kulture: konvergencija i diverzifikacija</p> <p>III. Globalni pogled na pravnu kulturu: glavne pravne kulture u svijetu: Zapadne pravne kulture. Židovsko pravo i pravna kultura. Islamsko pravo i pravna kultura. Japan. Orijentalna prava i pravne kulture.</p> <p>IV. Europske pravne kulture u razvoju: 1. Antički korijeni: Grčka i Rim. 2. Srednjovjekovni korijeni: <i>ius commune</i> (civilno i kanonsko pravo; kazneno i postupovno pravo) i partikularna prava; feudalni korijeni ustavnosti i temeljnih prava; državni suverenitet i međunarodno pravo; pravno obrazovanje. Divergiranje <i>common law</i>.</p>
Opća i specifična znanja i vještine	Predmet bi trebao studente: - uputiti u pojmovne odrednice pravne kulture i u pravnokulturnu raščlambu pravnih institucija - uputiti u značaj pravnokulturne uvjetovanosti pravnih sustava - omogućiti poznavanje temeljnih obilježja različitih pravnih kultura i osigurati osnovnu orijentaciju u razumijevanju pravnih sustava - ukazati na relativizam u pravu te na konvergenciju i diverzifikaciju prava kao komplementarne polove integracijskih i harmonizacijskih procesa - potaknuti na kritički i relativistički pristup u proučavanju pravnih institucija i pravnih sustava te transfera i harmonizacije prava
Oblici provođenja nastave i način provjere znanja	Predavanja i konzultacije. Ispit je usmeni, a umjesto ispita student može napisati i obraniti seminarski rad.
Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita	Voditelj predmeta svake će godine prirediti zbirku izvadaka iz literature prilagođenu novim izdanjima, relevantnim temama i interesu studenata. Inicijalni okvir predstavljaju sljedeća izdanja: - D. Čepulo, <i>Prava građana i moderne institucije: europska i hrvatska pravna tradicija</i> . Zagreb 2003 (odabrana poglavlja),

	<p>- V. Gessner, H. Armin, Cs. Varga, <u>European Legal Cultures (Tempus textbook series on European law and European legal cultures)</u>, Dartmouth 1996 (odabrana poglavlja),</p> <p>- Nelken, D. (ed.), <u>Comparing Legal Cultures</u>, Dartmouth 1997 (odabrana poglavlja),</p> <p>- Nelken, D., 'Using the Concept of Legal Culture', <u>Australian Journal of Legal Philosophy</u> 29, 2004, p. 1-28.</p>
<p>Popis literature koja se preporučuje kao dopunska</p>	<p>D. Alland – S. Rials (eds), <u>Dictionnaire de la culture juridique</u>, Paris 2003.</p> <p>Harold Berman, <u>Law and Revolution</u>, Cambridge, 1983.</p> <p>Raoul C. van Caenegem, <u>Judges, Legislators and Professors</u>, Cambridge, 1983.</p> <p>Dalibor Čepulo, Building of the modern legal system in Croatia 1848-1918 in the centre-periphery perspective, u: <u>Modernisierung durch Transfer im 19. und frühen 20. Jahrhundert</u>, hg. von Tomasz Giaro, Frankfurt a. M. 2006, 47-91.</p> <p>Dalibor Čepulo, Vladavina prava i pravna država – europska i hrvatska pravna tradicija i suvremena zbilja, u: <u>Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu</u> 51, 2001, 6, 1337-1356.</p> <p>Hesselink, Martijn, <u>The New European Legal Culture</u>. Deventer, 2001.</p> <p>Gottfried Dietze, <u>Two Concepts of the Rule of Law</u>. Indianapolis 1973.</p> <p>Peter Häberle, <u>Europäische Rechtskultur</u>, Frankfurt am Main 1997.</p> <p>J.M. Kelly, <u>A Short History of Western Legal Theory</u>. Oxford 1992.</p> <p>D. Nelken – J. Feesr (eds), <u>Adapting Legal Cultures</u>, Oxford – Portland 2001.</p> <p>K. Zweigert - H. Kötz, <u>An Introduction to Comparative Law</u>, Oxford 1998.</p> <p>P. Legrand - R. Munday, <u>Comparative Legal Studies: Traditions and Transition</u>, Cambridge 2003.</p> <p>O. F. Robinson, T. D. Fergus, W. M. Gordon, <u>European Legal History</u>, London, Edinburgh, Dublin, 2000.</p> <p>Lawrence Friedman, <u>Legal Culture in the Age of Globalization: Latin America and Latin Europe</u>, Palo Alto 2003.</p> <p>L. Friedman – H. N. Scheiber (eds.), <u>Legal Culture and the Legal Profession</u>, Boulder 1996.</p> <p>Allan Watson, <u>Legal Transplants</u>, Athens 1995.</p> <p>Giovanni Tarello, <u>Storia della cultura giuridica moderna. Assolutismo e codificazione dell diritto</u>. Bologna 1998.</p>
<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta</p>	<p>U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking).</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavniku osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stiču predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.</p>

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Poslijediplomski doktorski studij	
Naziv predmeta	Pretraživanje pravnih izvora i baza podataka
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Siniša Rodin
Predavači	Prof. dr. sc. Siniša Rodin Ćar
Status predmeta	Predmet općeg studija
Broj nastavnih sati	15
Broj ECTS bodova	4
Okvirni sadržaj predmeta	Temeljni izvori informacija; dokumenti Komisije i njihovi izvori; Official Journal – službeno glasilo EU, praksa Europskog suda; Europski parlament – izvori informacija. Predavanja će biti popraćena praktičnim demonstracijama i vježbama. Jedan dio nastave biti će posvećen praktičnom pretraživanju baza podataka.
Opća i specifična znanja i vještine	Nakon uspješnog svladavanja gradiva studenti će biti sposobni jasno identificirati dokumente pojedinih institucija i tijela EU te razumjeti njihovu važnost. Biti će sposobni razumjeti funkciju i karakteristike glavnih pravnih i drugih baza podataka, te će biti osposobljeni provoditi uspješno pretraživanje. Studenti će također biti upoznati s različitim metodama pristupa dokumentima. Biti će osposobljeni pretraživati praksu Europskog suda i Europskog suda za ljudska prava.
Oblici provođenja nastave i način provjere znanja	Praktična nastava u računalnom laboratoriju. Vježbe i diskusija strategija pretraživanja. Praktična izrada zadatka (take-home ispit)
Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita	Colin, V., <i>Guide d'accès aux documents communautaires</i> , Sources d'Europe, Centre d'information sur l'Europe, 2002. Deckmyn, V., <i>Guide to European Union Information</i> , European Institute of Public Administration, 4. edition, Maastricht, 2003. Overy, P., <i>European Union Information: an introduction</i> , European Information Association, Manchester, 2002. Thomson, I., <i>The Documentation of the European Communities – a guide</i> , Mansell Publishing Limited, London, 1989.
Popis literature koja se preporučuje kao dopunska	<i>Accessing European Union Information</i> , Office of Press and Public Affairs, Delegation of the European Commission, Washington, DC, 2001. Regulation No 1049/2001/EC of the European Parliament and of the Council regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents, OJ L 145, 31.5.2001., p.43 Report from the Commission on the implementation of the principles in EC Regulation No 1049/2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents / EU, European Commission, COM (2004) 45 final

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta	<p>U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking),</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavnicima s katedre, osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stiču predmetom. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.</p>
--	--